

“Profesâur” a mé?

Chisà... Fòrsi a un quelcôn di nûster letûr ai srà capitè ed vâdder la tràsmisiàn “*Sereno variabile*”, qualla ch’la mässtra ä l blazz dla nôstra bèla Itàglia. Qualla andè in ânnda ai dîs d avréll l’è stè dedichè a Bulaggna. I han fât da vâdder l’Ustarî dal Sâul e cla scuèdra ed sburdlon ch’i s fan ciamèr i “*Apòstol dla Tajadèla*”; i han fât anc un bèl sarvézzi int la târr Prendiparte (Incurunè) e lé dânter ai èra anca mé, con la mî chitâra e con al nòster dialàtt. L é stè lé che Osvaldo Bevilacqua, al condutâur ed ste progrâma, dâpp che mé avèva apanna azenè ala canta “In vatta ai còpp” al s é arvòlt a mé ciamândum “profesâur”. Pròpi acsè! “Profesâur” a mé, ch’a sân andè a scòla in st mânter che chi èter i turnèven a cà...! In tòtt i chès, am pèr che la tràsmisiàn la séppa andè bân e che ancâura una vòlta e almânc un pôc, la nôstra Bulgnâza la s séppa fâta unâur. O nâ?

Al furgân dla Cunpagnî

Pianén pianén, *amministrando con la saggezza del buon padre di famiglia* una pèrt ed chi bajûc ch’arivân d âura d arsparmier, a sân riués a cunprèr un vèc’ furgân Renault. Pò, con l ajût ed Fabrèzzi e Fedrîg, i du bravèssum mecânic dla Bevrèra, a i avân fât dèr una bèla sistemè al mutâur. Pò ai é arivè al mumânt *di ripristinare l’aspetto esteriore, in vero un po’ vissuto* e qué ai ha pensè l amîg Candini, al caruzèr ed *via dei Vestitari*, in zòna Cà Bûra, che, tra l èter, al s ha regalè ä l scrètti - *i logo* - ch’l’ha aplichè in tòtt i lè dal furgân.

Adès a psân stimères mo, sâuratòtt, a n avân pió bisâgg ed carghèr ä l sên däl nòstri cumèdi in vatta al furgân ed Chicchi! Insâmma: s’av câpita ed vâdder pasèr un vèc’ Renault con in vatta traî fâz pôc racomandâbil... a n

avèdi pòra: a sân nuèter, chi mât dla Cunpagnî dal Pânt dla Biânnda!

Per Elisa...

Mé a n sò brîsa se Beethoven l èva cunpòst la sò “*Per Elisa*” pinsând a chi cînno e a càl ragazòli ch’i cminzèppien a pugèr ä l dîda in vatta ala tastîra d un pianefòrt. Anc Pietro Deiro fòrsi al scrèss la sò “*Pietro ritorna*” sânz a savair che cal pèz al srêv dvintè una spèzie d esâm par quî ch’i stûdien la fisarmònica. Quall ch’a sò l é che quand mé ai èra un cînno, int al mî curtil ai scupiè la fivra dal pianefòrt, sâuratòtt stramèz ä l fâmmen (nuèter mâsti a preferèven còrrer in mèz ai prè...). L’andè a finîr che socuanti famai ä l cminziapiènn stra d lâur una gâra... musichèl, ch’la fé la felizité ed Borsèri, quall ch’al dèva a nulâgg’ i pianefòrt.

Acsè ai capitèva che a un zèrt urèri dal dâpp-mezdé ai tachèva al cunzèrt... Dal pian rialzè fén ai ûltum lasó in èlt, tgnand ä l fnèster spalanchè, al nòster curtil l èra tòtt un “*Per Elisa*”. Acsè par di mîs e mîs, o adiritûra par di ân. I gran nómm dl’èrt pianésstica i èren alâura Benedetti Michelangeli, la Dora Musumeci, che spassi vòlt l’èra in televisîan, mo anc al mässter Semprini o méi ancâura, qué, pió vsén a nó, al mässter Fenèti, che mé a vdèva partîr pr i sù cunzèrt con la Germana Caroli, in vatta a una Cadillac Eldorado stèscion-vègon ch’l’èra una maravajja...

In tòtt quasst, càl ragazòli dal mî curtil ä l vanzèven inciudè ala sò “*per Elisa*”, tirând d lóng a masacrèr Beethoven, che mé a spèr ch’al s séppa mantgnó sâurd anc dâpp èser andè al gabariòt.

Mo al bèl, al “tòpp”, al fó quand a dânc Bacàtt (*) ai véns l’idè ed fèr un spetâcuel *di arte varia* int al teatrén däl sôr ed via Piave! Naturalmânt a se scadné una gâra stra tòtti ä l mamà, ch’al vlèven che ai sù fiù - mâsti e fâmmen - ai vgnéss risarvè un tratamânt particulèr, ed favâur. Acsè ai fó urganizè un còrp ed bâl, un *coro di voci miste*, con l’azònta ed socuànt cînno dla scòla elementèr ch’i se srénn esibé in socuanti canzunâtt. Mo al quel pió difèzzil da urganizèr la fó

l’esibiziàn di pianéssta: sèt o òt ragazòli (e un mâsti) ch’i avèven da sunèr un pèz... *a libera scelta*. Tòtt quant, naturalmânt, i dlizénn “*Per Elisa*”...

Cla vòlta in platè ai èra anca mé, e a v pòs garantîr che dâpp la tèrza “*Per Elisa*” *il pubblico cominciò a dare chiari segni di inquietudine*. Anc dânc Bacàtt, ch’al s n andè fòra dal teâter in camòffa, al’inglaisa, par turnèr dânter sâul int al mumânt dla cunsaggna dl’amdajénna, *ricordo per gli artisti in erba che si erano esibiti*.

Pianén pianén, un ân drî a cl èter, in st mânter che *le giovani promesse* ä l dvintèven däl sgnurènni, i pianefòrt ed Borsèri i fénn la strè invèrsa, turnând acsè int al sît d’in duv i èren vgnó, in *via Farini*.

Adès ch’am vén in amânt, anca mé a vlé dedichèrum a un stumânt musichèl, ch’a cunprè, guèrda té al chès, pròpi da Borsèri! Nâ, nâ, mégga un piaenfòrt, e manc che manc una chitâra, mo un urganén a bâcca, anzi una *Chromonica Honer* che, in verité e sânz a fèlsa mudèstia, a sân bân ed sunèr pulidén anc adès e che la custé – pr i ténp d alâura – un spropòsit: sèt bôn da mèll! Mé, però, pr inparèr a n ho brîsa strapazè ed Beethoven mo... Henry Mancini, parchè ala sîra a m srèva int la mî stanza a sunèr “*Moon River*”, la mùsica dal fillm “*Colazione da Tiffany*”...

(*) Don Alfonso Bacchetti l èra al curèt dla paròchia dla Cavalari (Santa Maria delle Grazie in San Pio V), quand che mé ai èra un cînno. D urèggin muntanèra, prezis a dimónndi prît dla nôstra diòcesi, al dscurèva con un vèg azânt tuscân. Ai piàsèva al vén e, sânz a èser un alcolizè, quand ai èra una quelca fèsta ló l in aprufitèva par fèr una bèla bvûda. Quand l èra un pôc in ciarénna al dvintèva aligher e sburdlan e al dèva däl gran zuchè a tòtt quî ch’i i capitèven a tîr. L in fé ä l spais anc mî pèder, pròpi al dé dal cunzèrt ch’a v ho cuntè: quand al véns a cà al téns fèr di inpâc con al Carlén tucè int l’âcua fradda, parchè dânc Bacàtt ai avèva pugè la sò benziàn particulèr: un bèla zuchè in mèz ala frânt!

Al fularén

Äl dmand d Andrichén

Ai era una vólta un ragazulätt ed nómm Andrichén ch'al fèva sänper un sbandèren ed dmand, e quasst l'é zèrt un quèl ch'al và benéssum spezialmänt pr un cínno. Però Andrichén a l'fèva äl sàu dmand int un môd tël ch'l'èra difézzil dèri un'arspòsta.

Pr esänpi al dmandèva:

- *Parché i casétt èni i tavlén?*

La zánt i al guardèven e i i arspundèven:

- *I casétt i i vòlen, par métrri dänter cucèr e furzén.*

E ló:

- *A cus'i sèrven i casétt, a l sò. Mo a n sò brîsa parché sti casétt i èven d'avair i tavlén o i cumâ!*

La zánt i scusèven la tèsta e i tirèven d lóng. Un'ètra vólta al dmandé:

- *Parché äl cô èni i péss?*

E pò:

- *Parché i bâfi èni i gât?*

E sänper la zánt i n stèven gnanc pió a séntrel e i s n andèven pr i sù furmintón.

Andrichén, vgnand grand e dvintänd Andricco, an dsmitèva mâi ed fèr äl sàu dmand balzèni. Mo tótt ormâi i n i badèven gnanc pió. Acsé ló al s ritiré int una casuplérina só in muntâgna e al pasèva tótt al sò tänp a adanèrs al zócc pinsänd al sàu dmand. Pò, pòst ch'l'èra da par ló, al li scrivèva in vatta a un quadarnätt, zarcänd pò l'arspòsta ch'an catèva mâi. Pr esänpi al scrivèva *Parché l'óra èla una quèrza?* Quand al mité só la bërba, al scrivé:

- *Parché la bërba èla la fâza?*

Insâmma, l'èra un fenòmen. Capitè che una sîra d agâsst, int al pajais ed muntâgna dóvv ló l'avèva cà, ai arivé chi sburdlon dal grópp «Carpàn e i sù amîg». Ló, che in st mänter l'èra dvintè vèc' cme al cócc, l'andé a ascultèr ste grópp. Pò, dâpp pôc tänp, dal mumänt ch'l'èra acsè vèc', l'andé al gabariòt. Bän, i cardrèssi? Quî ch'i andènn in cà sò par dsgunbrèr la dal sàu zangâtel, i catènn cal quadèren. I andènn a lèzer l'ültma pâgina e i véssten ch'ai èra scrétt:

- *Parché cal mandulén èl Sisén? Parché chi urganén èni Rugêro e Marco? Parché cla chitâra èla Antòni? Parché cla bèla vâus èla Carpàn? Mo sócc'mel, quant ed chi mistêri ch'ai é in ste mând!*

Eh, sé, l'é pròpi un gran bujèta che al pòver Andrichén al séppa andè a fèr tèra da pgnât, parché a stäl dmand che què a sän cunvènt che, fòrsi par la prèmma vólta int la sò vétta, l'aré psó arzävver dâli arspòst. Mo ló, puvràtt, un quèl ch'an avèva mâi inparè l'èra quall ed fèr äl dmand int la manîra gióssta. E, s'a i fè chès, a st mând ai é tanta zánt pròpi prezîsa a ló.

Gigén Lörva

Al dacòrd

- *Lei parla a me solo in dialetto... io non capisco!*

- *Mo mé ai ho fât sâul la tèrza!*

Ciamè a dstrighèr un'ètra quistiàn stra sò mèder e la badanta, la Marî la n sà csa dîr. E dîr che l'Ida l'é bôna ed dscârrer in itagliàn! E alâura? Êl un bèl saggn? Lî l'é in cà mî, a dscârr in dialätt cunpâgna con mî fiôla... O un rifiût: chi èla sta furastîra ch'la n capèss brîsa la mî länqua mèder? La Marî l'avèva bèle tgnó fèr däl lónghi discusiàn só la spaisa par la badanta.

- *Ai vòl tótta la mî pensiàn!*

- *Giostrapónt! Acsé t î sicûra che tótt i mîs t arè sänper la sâmma nezesèria par paghèr!*

- *Mo ai é anc la pisân, la lûs, al magnèr...*

- *Mo insâmma! T è arsparmiè tótta la vétta par métter quèl d'acât par la tô vciâja, ch'l'é arivè e acsè adès ai é vgnó al mumänt d adruvèr i tû arsprèmi...*

- *Mo mé a n um cardèva brîsa ed spanndri acsè! A n um sän mâi cunprè gnînte, a n ho mâi fât un viâz...*

- *E alâura? L'é stè una tô sèlta: t an pû brîsa zighèr drî a di quî che adèsa t an prèss pió fèr!*

- *Mo... an i armâgna gnént par vuèter...*

- *T al sè che mî fradèl e mé a n avän bisâggn ed gnént, e gnanc sò fiôla e mî fiôl.*

La Marî la n sà brîsa s'l'èra stè cunvinzänta, mo äl lègrum äl s èren sughè, prònti a spuntèr fòra ala prèmma ucsiàn. Pr esänpi pr al lavurîr:

- *La s é méssa a vudèr i casétt, a pulîr äl pôrt... Mo mé, quand a stèva bän, a tgnèva la cà natta!*

- *Mo t la pèg apòsta!*

- *Mé a n cânt pió gnént in cà mî: la dezîd incôsa lî...*

- *Mo nâ, anzi, et pû èser té a dîri cus*

cus'l'ha da fèr: tirèr zâ äl purtîr e antèr äl fnèster, cambièr i linzû...

A ògni argumänt che la Marî l'arbatèva ai n èra sänper un èter ch'al saltèva fòra. E al n èra brîsa vaira, còmm la gèva l'Ida, ch'ai èra capitè incôsa int na vólta. L'èra bèle trî ân, dala rutûra dal fèmor, che la Marî l'ajutèva sò mèder: la i fèva äl pulizî, al cambi dal lèt, la spaisa. Pr an dscârrer pò di lavurîr grûs (äl purtîr, älnèster). E pò la i fèva al bâgn, parché la n èra pió bôna d andèr da par lî däntr int la ténna.

Pò, a una caschè in cà, ónna däl tanti, i avèven tgnó drî di cuntròl a fännnd ch'i avèven rilevè una *cerebropatia vascolare con disturbi del comportamento*, con la presiàn ch'la n èra pió regolèr, al diabèt ch'l'andèva pîz e l'èra nezesèri fèr la misuraziàn dla glicemî e la puntûra d insulénna trai vòlt al dé. In ûltum, i dutûr dla geriatri i avèven détt, cèr e tånnd, ai fiû: "*Vostra madre non può piû vivere da sola!*"

Acsé la Marî e sò fradèl i ténsen urganizères in fûria, dscuränd e dlizänd stra trai dòn qualla che, pr al môd, l'aspèt, l'etè la fòss pèrsa la pió adâta. E i n s èren mâi pinté dla sèlta, parché la Magda l'èra chëlma, inteligiänta, la dscurèva abâsta bän in itagliàn e pò l'èra arsparmiäusa, fagänd la spaisa int i *discount* e cunpränd la ròba ch'l'èra in ufèrta.

Anc la Magda la s lamintèva con la Marî: di cambiämènt d umâur dl'Ida, di sù guèrd bûr:

- *Non capisco cosa io fatto! Mia signora arrabbiata con me!*

E quand la Marî l'indaghèva, la dscrivèva di mutîv che a lî i i parèven asûrd:

- *La furastîra l'ha cambiè sît ai piât! Mé a i mitèva int la cardänza e invèzi lî la i lâsa int al sguzladûr!*

Opûr:

- *L'ha cunprè la zîra parché la dîs che int al pavimänt ai é di sfargón, mo mé ai ho dè al bató par quarant ân...!*

E la Marî la zarchèva ed medièr stra äl dâu dòn. La stèva da sénter con pazénzia i argumènt ed tótti dâu, zarcänd ed cunvénzer la Magda a purtèr pazénzia, che un dé o cl èter l'Ida la l'arèv azetè, dmandändes se cal dé al fòss mâi vgnó.

La Magda l'ha dâu fiôli e dû anvûd e i sù sacrificèzzi i èn par lâur. Ògni dâu

stmèn la manda a cà un pàc ed ròba. La cànpra schèrp, ftièri, ròba da magnèr, infèn una tràmmba par l'anvàuod ch'al stùdia mùsica. Tótt i quí ch'la cànpra la i fà vadder al'Ida, cuntänta ed quall ch'la fà par la sô famajja.

Mo l'Ida la s lamänta:

- *Mé a n um cànper mäi gnínte e lí sänper drí a cunprèr dla ròba inóttíl. Pänsa té, ch'l'ha mandè a sô fiòla un pèr ed stivèl trafurè, con di tàc altéssum!*

Anc la Marí l'ha vésst chi stivèl e anc a lí i n i én brísa piásó, mo la Magda l'ha détt d'avairi paghè 20 euro int un bancàtt dal marchè.

- *Lí la pòl spännder i sù bajùc cum la vól! E pò pänsa té che al sô pajais la ròba la cässta dimónndi de pió!*

La Marí la sà che la vétta ed sô mèder la n é brísa stè fázil: a növ ân l'èra bèle a sarvézzi drí al pìguer. E la sèrva la l'ha fàta par tóttla la vétta, prémma a sarvézzi intír, pò dàpp, da spusè, a àur.

- *Mé ai èra a dispusiziàn tótt al dé, an i èra brísa dàli àur lébbri o àl dmanndg!*

- *Par furtónna che i quí i én cambiè! An srèv stè gíóssta anc ai tû ténp avoir pió libartè? Prémma t et lamänt ch'la fà trúp quí in cà tó, dàpp et dí ch'l'ha tróp tänp lébber!*

Ai é pasè dù mîs da quand la Magda la stà con l'Ida, con di èlt e di bâs. Däl vòlt al pèr che i quí i vâghen méi mo pò, sätta sätta, ai sèlta fòra un rancàur sufíl:

- *La m fà da magnèr dí quí bón, mo la cànpra tanta ed cla ròba!*

- *Sé, mo la cànpra dimónndi verdûra e pôca chèren! Lí l'é aviè, al sô pajais, a fèr da magnèr in economí, con la rôba dl ôrt. Lâur dla chèren i n vadden pôca parché la cässta chèra!*

L'Ida la dí che al magnèr dla Magda ai piès, e la ciàma la fiòla a sènter i fagutén ed vèrza pèn ed rîs, la mnèstra ed furmintàn, pió bôna d un risòt.

- *Meno male - la pänsa la Marí - ch'la tâca a andèr bän...*

Mo sóbbit dàpp:

- *La cunsómma un mócc' d àcua! La fà andèr la lavatríz anc s'la n é brísa péinna e la m fà al bâgn con la téinna strapéinna.*

Fén che un dé:

- *Marí, sèt ch'avän lavè àl purtir?*

Vén a vadder cum àli én vgnó bän!

La Marí la n cradd brísa al sàu uràcc':

- *Bèli, a sí stè pròpi brèvi!*

Un'ucè d intaisa ala Magda e lí la spièga:

- *Sai, mia signora tenere a me scala, mentre io preso giù tende...*

E un'ètra vòlta:

- *Avän fât àl tajadèl! La Magda l'ha méss só al tulír e l'ha inpastè, pò mé ai ho tirè la spózza e lí la l'ha tajè.*

Pò, priländes vèrs la badanta:

- *St'ètra vòlta a fän i turtlén, vaira Magda?*

- *Certo, mia signora Ida: tu insegna me e noi fare!*

la Nòccia d' Bastèl

Quí ch'i én stè a Bulaggna

La secánnda pàtria ed Rossini

Al nómm ed Iuvachén Rossini l é lighè strécc ala nòstra zitè, parché ste gran muzíessta l ha pasè a Bulaggna di lóng period dla sô vétta. Rossini, ch'l'èra nèd a Pesaro da una famajja ed Lùg, l'èra inamurè ed Bulaggna: "Bulaggna – al scréss una vòlta int una léttra – l'é sänper stè al zänter dla mí senpatí. Da zäuvén a i ho inparè l'èrt dla mùsica. A Bulaggna ai ho arvòlt i mí pensír, i mí afèt, al mí côr, anc quand ai èra luntàn, in mèz ali atratívi di teàter däl pió gran zitè d Euròpa, in dóvv la mí mùsica la fèva furàur. Qué ai ho truvé ospitalitè e amizèzzia. Bulaggna l'é la mí secánnda pàtria, e mé ai ho l unàur d èser un sô fiól adutív."

Dimónndi sít e fât i arcòrden la sô presänza e la sô dêrma straudinèria ed cunpusitáur d òpera e d melodí indimenticàbil. As pòl tachèr dal Licèu Musichèl (che adès al s ciàma Cunservatòri e al s tròva in cla píaza ch'l'ha tólt al sô nómm) in dóvv Giuachén, anc un cínno, al studièva cunpusiziàn. Al sô mässter, un religiàus ch'al s ciamèva Stanislao Mattei, cäl vòlt ch'al s parmitèva ed curèzer i cónpit dal zäuvén arlív al s sintèva a arspànder:

- *A mé am piès acsé, e stièvo!"*

Rossini l'èra tante dío brèv che, dal 1811, quand l'avèva apanna dsnòv ân, al s truvé a fèr al mässter ed zémmbel int al Teàter dal Càurs (l'èra in Stra Stèven e l'é stè cazè zà dai bunbardamént dl'últma guèra). Lé atais ai èra un sít ed polizí dóvv al zäu

ven cunpusitáur al fó purtè cla vòlta ch'al véns arestè pr'avair litighè con di cantànt d un'òpera ch'i èren drí a mètter só. Mo al sté in gajóffa par pôc tänp: al póbblíc, ch'l'avèva belè prenotè i sít in teàter, al reclamé la sô liberaziàn: àl srènn stè ròb da mât, mandèr in sèna cla rapresèntaziàn sänza al diretáur!

Un èter sít frecuentè da Rossini al fó l'Acadèmia Filarmònica ch'l'é in ví Guerrazzi, int al Palâz Carrati. Bän brísa sàul ed sunèr mo anc ed cantèr, l'èra stè ciamè, a quatòrg' ân, cme supràn da sta famàusa Acadèmia, sänza bisàggn ed fèr di esâm. Un èter supràn (mo quasst l'èra una dòna) ch'l'èra ed cà in cal sít, la fó la famàusa Isabèla Colbran che, guèrda chès, dàpp sagg' ân la srèv dvintè sô mujèr.

Dàpp èser stè a Parigi Rossini, numinè Tesùrir dl'Acadèmia, dal 1830 al turnè a Bulaggna; al cunpré un sitarén in canpàgna dal pèrt ed Castnès e, avanzè vadduv dàpp la separaziàn dala prémma mujèr, al fé al secánnd ciòc con l'Ulènpia Pellissier.

In cal tänp ch'al sté a Bulaggna, Rossini al fé un subéss ed quí pr'ajutèr al mánnd musichèl: l'avé pr'infèn la bèla idè ed costituír una càsa múttua pr i muzíessta ch'i avanzèven in bulatta dùra.

L'Acadèmia la cunsèrva la bacatta che Rossini al druvé par dirízer di gran cunzèrt, cme pr'esànpi quall pr al *Requiem* ed Mozart. Quand an stèva brísa int la sô vélla ed Castnès, ai piásèva d andèr int la cà ch'l'avèva in Stra Mazàur, dóvv al tgnèva salòt con la pió bèla zänt dla zitè.

Dàpp'avair avó la sudisfaziàn, dal 1842, ed vadder sunè al sô *Stabat Mater* in cl'àuila dl Archiginèsi ch'la fó pò ciamè acsé, con la direziàn ed Gaetano Donizetti, ch'al fé andèr in saltabèla tóttla la zänt, socuànt ân dàpp al pòver Rossini ai tuché ed scapèr ví da Bulaggna: fòrsi l'istassa zänt ch'l'avèva decretè i sù tariónf musichèl, par di mutív puléttic ai vultè àl spâl, parché al le cunsideré un reazionèri, cuntrèri ai muvimént libartèri ch'i avèven scòs anc la nòstra zitè. Mo as èra dal 1848 e al "Quarantòt", mégga par gnént, l'é vanzè pruverbièl pr'indichèr un gran tananài.

Silvano Rocca

Bar Margherita

Ultmamänt Pupi Avati l ha fât un fillm par rapresentèr un ambiänt e una realtè che incû an s acâta pió, pr arcurdèr l'atmosphèra dal barr, anzi dal cafà, cum as gèva alâura, int i ân dal zincuanta al stanta, al inzirca. Come mudèl rapresentatîv l ha pinsè al "*Bar Margherita*", sóbbit fôra ed pôrta Saragôza, parché l é quall ch'al frecuentèva ló in chi ân che lé con tótt i sù personâg' particolèr, cliènt e baréssta, avintûr fèss e ocasionèl, scrucón e spindón, con i mâz däl chèrt lóngghi, da ramén e da brésscla ai tavlén, con la bâziga, la gorizièna, al batfännd e dû trântasî con la dscârta ai zincuanta, al biglièrd. Naturalmânt da un materièl acsé Pupi Avati l é bân ed tirèr fôra un èter cheplavâur, come sänper, ch'al farâ turnèr a vîver i chès e i dé dla vétta d alâura che in pió i avèven una cónza spezièl: la zoventó.

Al *Bar Margherita* l é al sémmbol ed tótt i barr dla periferî ed Bulâggna, ala Cirenaica cómme a Santa Viôla, al Starlén come a Pscarôla, coi stéss personâg', âl stassi batûd, âl stassi incasadûr, âl stassi discusiân ed cultûra e filosofî popolèr, con la difarânza che lâur i n han brîsa avó, come frecuentadâur, un artéssta dla bravitó ed Pupi Avati. Mo tótt nuèter d una zèrta etè, int la nôstra realtè un fillm acsé a l avèven bèle programè, girè e véssst.

E pô, da cla ví ch'a dscurân ed cal períod che lé, am vén la tentaziân ed slarghèr l urizânt pr arcurdèr, sänza la pretaisa ed fèr al Pupi Avati, par caritè, un èter ambiänt d alâura: la butaiga. An fâ inciónna difarânza ch'la fôss qualla dal pchèr o dal furnèr, dal lardaról (ormâi dvintè salumîr) o dal frutaról, dla latèra o dal marzèr, pr an dscârter pô, par chi òmen, dal barbîr: parché sänper butaiga l'era. Lé dänter a se dscurèva d incôsa, däl vólt anc tröp: dal batâzz d un anvudén al spuusalézzi dla fiôla dla Venússta (i dîsen ch'la séppa bèle praggna); dal fûrt dla biziclatte d'in canténna ala inzèrta serietè dla spuslòta dal prémm pian; dala qualitè dal vén dl'últma vindamma, al bôt che al falegnâm al dèva a cla pôvra dòna quand al turnèva a cà inbarièg, cioè tótti âl sîr.

Sti scanbi ed nutèzzi e d cunfidânz i s fèven in st mänter che al marzèr al

tajèva dû mèter ed curdèla e al dlizèva una spagnulatta bianca; al lardaról l inscartuzèva la sturtlerîna e i psén birichén, la latèra la misurèva mèz lîter ed lât e al tabachèr al slunghèva dâu Alfa e mèz chillo ed sèl grôs. I cliènt dla butaiga i avèven, quèsi tótt, un elemänt in cumón: al libràtt, in dóvv al butghèr al sgnèva con al lèpis copiatîv, tgnó a cavâl d un'uraccia, dala pónta tucè int al spudacén, l inpòrt dla spaisa ch'al srévv pô stè saldè a sô tänp. Quí ch'i èren lé i partezipèven ala ciacaré generèl, parché tótt i savèven incôsa ed tótt, in bân e in mèl.

Secânnd mé as tratèva d un zèrt stîl ed vétta, cèri vólt con invîdia, malignitè e cativèria e sänza vlair mètter par fôrza al nès int âl fazännd dal pròsum, mo l'era la manîra genuéina e populèr ed comunicaziân, partecipaziân, sentimänt, solidarietè, cunfidânza.

Tant par fèr un esänpi, se un cínno ed dâgg'/tragg' ân al fôss andè con zincuanta franc a fères fèr un panén col parsótt, quand al turnèva in cà, sô mèder la i dmandèva cum al fèva a avair chi bajûc, parché l'era bèle stè infurmè dal butghèr.

Incû, con i putént mèz ch'avân a dispusiziân, a psän dscârter diretamänt con un giapunais, un indiän o un sudafricän, mo a n scanbiän un salût o una parôla con l ancuilén dal pian d sâtta; e purtröp, spassi vólt a se dscârter sänper tröp pôc anc in famajja.

Mé, ch'a sän un ciacarán fén da quand ai èra in cuzidrèla, a fâg una gran fadîga a adatèrum a sta manîra ed vîver e däl vólt am scâpa ed dèrum dal mât, quand a m n adâg ch'a sän drî a bacajèr da par mé.

Elio Evangelisti

Sänper a propòsit ed fillm...

Brîsa par vlair fèr al crèttic di mí sunâi, mo sâul par fèr in môd ch'a n cazèdi brîsa ví di bajûc (cum avân fât nuèter...) ecco qué âl nôstri impresiân só un fillm ch'l é vgnó fôra pôc tänp indrî: "*Happy family*" ed Gabriele Salvatores, un regéssta che a cardèven ch'al fôss una garanzi, véssst che *in illo tempore* al fó premiè con un Oscar. E invèzi...

Invèzi a sän scapè fôra ala fén dal prémm tänp: un quèl che a mé an m èra mâi capitè! E pinsèr che i artéssta i

én tótt bravéssum, mo quall ch'ai amanca l'é una stòria, l é un quèl intrâzz plausébbil: bâsta pinsèr che int al fillm ai é inseré anc cla partîda vècia cme al cócc, ch'la "fôla metropolitana", cum as dîs adès, ed cal cagnulàtt ch'l arîva dai sù padrón con in bâcca al *criceto* di vsén ed cà, môrt insticlé... Insâmma: avî bèle capé! Alâura, un cunsèi da amîg: chi bajûch che lé spindî int un bân lîber. E stièvo!

La sciänza di nûster vîc'

Lóppel (*Humulus Lupulus*) – luppolo, pianta delle orticacee, coltivata per i fiori adoperati nell'industria della birra. Contiene il luppolo oltre il tannino una sostanza amara e un alcaloide di cui la scienza medica non ha ancora stabilito l'importanza curativa. La medicina popolare ne adopera i fiori non ancora trasformati in frutti come diuretici e calmanti.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 93

Mais ed mâz dal 2010

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpani

Dséggn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimänt par cäl paról ch'âli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amîg -

MAGGIO

Sabato 22 mattino	Il “Passamano per Santo Stefano”. Dalle 9,30-10,00 circa gli alunni delle scuole si posizioneranno da Porta Santo Stefano e di lì si passeranno delle formelle in terracotta riproducenti la basilica Stefaniana. Il passamano arriverà nella piazza antistante le Sette Chiese dove da un palco si svolgerà la parte ufficiale del programma. Tutti possono partecipare al passamano!!!
Giovedì 27 Ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettale con Fausto Carpani, Sisén e la squadra dei nostri poeti.
Venerdì 28 Ore 16-18	Basilica Santuario di Santo Stefano: “ Bologna raccontata e cantata ” . Saluti e introduzione del prof. Antonio Monti ; dom Ildefonso Chessa : “Spiritualità e tradizione nella basilica di Santo Stefano”; Pierluigi Bottino e Fausto Carpani “Bologna in parole e musica”; dom Leo Kiskinis e Fabio Criscuolo (voce), dom Stefano Greco (tastiera): “Canto gregoriano”
Sabato 29 Ore 21	Alla “Festa delle Spighe” delle Budrie (San Giovanni in Persiceto): “ Carpani e i sù amîg ”

GIUGNO

Sabato 5 Ore 21	“ Carpani e i sù amîg ” alla Festa de l’Unità delle Caserme Rosse.
Martedì 8 Ore 17,30	Nella Cappella Farnese di Palazzo d’Accursio: presentazione del libro: “ I proverbi di Bologna e dintorni ” a cura di Amos Lelli – Luigi Lepri – Daniele Vitali , Edizioni Pendragon.
Venerdì 11 Ore 21	Presso la Parrocchia di Sant’Andrea alla Barca (P.zza Giovanni XXIII): “ Quando i portici erano di legno ” casi, personaggi, luoghi del medioevo bolognese raccontati e cantati da Fausto Carpani con il supporto delle immagini realizzate da Matitaccia .
Venerdì 18 Ore 15	Presso il Centro Sociale “ Ruozi ” (via Castelmerlo): Fausto, Gigén, Antonio .